

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. ... Ügyvédi Iroda ... által képviselt ... felperesnek a ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... I. rendű és az ... II. rendű alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2012. december 7-én kelt 13.G.22.106/2008/44. számú ítélete ellen az alperesek részéről 45. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 237.000 (Kettőszázharminchétezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2008. április 17-én előterjesztett, többször pontosított, a II. rendű alperesre 2010. október 11-én 21. sorszám alatt kiterjesztett keresetében az alpereseket vállalkozói díj címén 7.482.065 forint + áfa, azaz bruttó 9.502.222 forint és 2007. október 28-tól a kifizetésig a Ptk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat, valamint a perköltség egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni. A kereseti előadás szerint a felperes és az I. rendű alperes 2007. március 12-én az ...i filmstúdió villanyszerelési munkáinak elvégzésére, majd 2007. május 4-én a ...i ... áruház villanyszerelési munkáinak kivitelezésére utólagos felmérésen alapuló, óradíj elszámolású vállalkozói szerződéseket kötöttek. A szerződés alapján teljesítendő villanyszerelési munkák műszaki tartalma nem volt ismert, a szerződésben a műszaki tartalmat a felek nem határozták meg. A szerződésekben

szereplő „keretösszeg” ezért nyilvánvalóan nem fix összegű átalánydíjként értelmezendő, a felek a keretösszeget csak iránymutatásnak, előirányzatnak tekintették, illetve tekinthették. A szerződések 7. pontja szerinti az utólagos felmérésen alapuló elszámolás a felek között úgy történt, hogy az építkezések helyszínén az I. rendű alperes építésvezetői, illetve szerelésvezetői által aláírt óraösszesítő és építési naplók adatai alapján állította ki az I. rendű alperes a teljesítésigazolást az elvégzett munkamennyiségről, és a teljesítésigazolásban szereplő vállalkozói díjról bocsátott ki felperes számlát. Ily módon került kiállításra az I. rendű alperes részéről az ...i munkákra nézve a 2007. április 5-i, május 4-i és június 14-i teljesítésigazolás, valamint a ...i ... villanszerelési munkáiról a 2007. június 14-i teljesítésigazolás, anélkül, hogy a ténylegesen elvégzett munkamennyiség felmérésére sor került volna, illetve erre az I. rendű alperes igényt tartott volna. A tényleges felperesi munkateljesítmény tételes felmérése nélkül kiállított teljesítésigazolásokban szereplő vállalkozói díjról kibocsátott felperesi számlákat az I. rendű alperes utóbb kiegyenlítette. Ez egyrészt bizonyítja azt, hogy a felek nem az elvégzett munka tételes felmérésén, hanem óradíjon alapuló elszámolásban állapodtak meg, másrészt, hogy a szerződésben megjelölt keretösszegeket nem fix összegnek, csak előirányzatnak tekintették, hiszen az ...i munkákkal összefüggésben a szerződésben meghatározott keretösszeget jóval meghaladó vállalkozói díj került kiszámlázásra, és az I. rendű alperes részéről kifizetésre. Egyébként is a keretösszeg csak a 2007. május 31-ig történt teljesítésekre tekinthető irányadónak, az ezt követő további alperesi megrendelések alapján végzett munkák ellenértékének a kifizetését semmiképpen nem érintheti. A 2007. május 31-ét követően elvégzett villanszerelési munkákról a szerződésben foglaltaknak és a felek között korábban kialakult gyakorlatnak megfelelően az alperes műszaki vezetői által aláírt óraösszesítők és építési naplók alapján készítette el felperes a további elszámolásait, és a teljesítést igazoló jegyzőkönyvek tervezetét. Így az ...i munkákra nézve a 2007. június 1-június 30. közötti időszakra 4.324.905 forint + áfa, a 2007. július 1-július 31. közötti időszakra 737.380 forint + áfa, a 2007. augusztus 1-augusztus 17. közötti időszakra 356.200 forint + áfa, míg a ...i ... áruháznál 2007. június 1-június 30. között végzett munkákról 2.063.580 forint + áfa vállalkozói díjról készült teljesítést igazoló jegyzőkönyv tervezet. Az I. rendű alperes azonban a perbeli vállalkozási szerződések 15. pontjában foglaltakat megsértve megtagadta a teljesítést igazoló jegyzőkönyvek aláírását, arra hivatkozva, hogy a felperes nem csatolt az elvégzett munkákra vonatkozó tételes felmérést. Figyelemmel arra, hogy a felek nem tételes felmérésben, hanem óradíj elszámolásban állapodtak meg, az I. rendű alperes jogosulatlanul tagadta meg a teljesítést igazoló jegyzőkönyvek aláírását, és zárta el a felperest attól, hogy kibocsássa számláit vállalkozói díjköveteléséről. A Ptk. 313. § alapján felperes igényt tart a szerződések teljesítésére, ennek keretében az őt megillető vállalkozói díj megfizetésére. A vállalkozói díjon felül alperesek a Ptk. 301/A. § (3) bekezdése alapján a teljesítésre irányuló 2007. szeptember 24-i ügyvédi felszólítás 2007. szeptember 27-i kézbesítését követő 30 nap elteltétől, 2007. október 28-tól a törvényes mértékű késedelmi kamatot is tartoznak megfizetni. Az alperesek egyetemleges marasztalására irányuló kérelmét felperes a 2006. évi IV. törvény (Gt.) 85. § (3) bekezdésére alapította.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

Az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy a felperes által kiállított számlák kiegyenlítésével eleget tett a felperessel kötött vállalkozási szerződéseken alapuló vállalkozói díjfizetési kötelezettségének, a per tárgyát képező további vállalkozói díjkövetelést megalapozó munkavégzését a felperes nem igazolta. A felperessel kötött vállalkozási szerződések 2. és 7. pontjában foglaltakra hivatkozással állította, a felek abban állapodtak meg, hogy a vállalkozói díj a munkák havonta utólag történő tételes felmérése alapján a szakági normaidők alkalmazásával kerül elszámolásra, a szerződésben meghatározott keretösszeg erejéig.

Az I. rendű alperes véleménye szerint a keretösszegbe nyilvánvalóan a szerződések alapján végzett felperesi munkák teljes ellenértékének bele kellett férnie, az nem volt túlléphető, figyelemmel arra, hogy a szerződés tárgyát képező munkákat felperes a műszaki tartalom ismeretében vállalta el, továbbá arra, hogy megrendelőjével, az ... Rt.-vel az I. rendű alperes is fix átalánydíjas szerződést kötött a perbeli villanszerelési munkákra. A per tárgyát képező vállalkozói díjkövetelés alapjául szolgáló felperesi munkateljesítmény utólagos tételes felmérésére nem került sor, felperes az I. rendű alperes felhívása ellenére sem készítette az általa elvégzett munkákról olyan tételes felmérésen alapuló elszámolást, amelyből megállapítható lenne, mikor, milyen jellegű kivitelezési munkákat végzett.

A felperes által elvégzett munkák utólagos felmérésére és ezen alapuló elszámolására sem a felperes által csatolt óranyilvántartások, sem az építési napló csatolt oldalai nem alkalmasak. Az óranyilvántartások nyilvánvalóan alkalmatlanok a tényleges felperesi munkateljesítmény szerződés szerinti felmérésére, az építési naplóbejegyzések pedig azért nem szolgálhatnak alapul a szerződés szerinti elszámolásra, mert nem tartalmazzák az elvégzett munkák pontos, azonosításra alkalmas leírását, továbbá azért sem, mert a naplóbejegyzéseket az I. rendű alperes részéről nem a szerződés 18. pontja szerint arra jogosult ... írta alá, a naplóbejegyzéseket ..., illetve ..., az I. rendű alperes felhatalmazása nélkül írta alá. Az elvégzett munkákkal összefüggésben a felperest terhelő utólagos tételes felmérési kötelezettség körében az I. rendű alperes arra is utalt, megrendelőjével, az ... Rt.-vel kötött vállalkozási szerződés alapján neki is ilyen részletes kimutatást kellett készítenie az elvégzett munkateljesítményről, ebből következően a felperestől mint alvállalkozójától is meg kellett követelnie azt.

Mindezek alapján az I. rendű alperes állította, a kereseti előadással szemben jogosulatlanul sem a teljesítést igazoló jegyzőkönyvek aláírását, sem a felperes által elvégzett munka ellenértékének kifizetését nem tagadta meg. Ugyanakkor jóhiszeműségét és együttműködését bizonyítja, hogy az általa is aláírt teljesítésigazolások szerinti, utóbb kiszámlázott vállalkozói díj összegét az elvégzett munkák szerződés szerinti utólagos tételes felmérése hiányában is kifizette a felperesnek. E körben arra is utalt, az első szakaszban elvégzett, szakértelmet nem igénylő munkáknál a teljesítmény az építőiparban alkalmazott normagyűjtemény alapján nem is volt mérhető, ugyanakkor azt feltételezte, hogy a második szakaszban a szakértelmet igénylő munkák tételes felmérése alapján a

normagyűjtemény szerinti normaidő alkalmazásával kerülnek elszámolásra, és így egyensúlyba kerül a kifizetett összeg és a felperesi teljesítmény.

A II. rendű alperes védekezése szerint a kereset azért megalapozatlan, mert felperes és az I. rendű alperes a szerződésekben az utólag tételesen felmért munkák normaidő figyelembevételével történő elszámolásában állapodott meg, felperes azonban nem készítette a szerződések szerinti tételes felmérést munkateljesítményéről.

Az alperesek a Gt. 86. § (1) bekezdésére hivatkozással továbbá vitatták, hogy felperessel szemben a perbeli vállalkozási szerződésekből eredő kötelezettségeikért egyetemlegesen lennének kötelesek helytállni. Véleményük szerint a II. rendű alperes kiválással új társaságként jött létre, nem jogutódja az I. rendű alperesnek, továbbá a perbeli szerződésekből eredő kötelezettségeket a szétválási szerződés az I. rendű alpereshez telepítette.

Az I. rendű alperes arra az esetre, ha a felperes keresete megalapozottnak bizonyulna, a Ptk. 305. § (1) és (2) bekezdésére, valamint 306. §-ára alapítva hibás teljesítésből eredő költség címén 3.411.630 forint és a költségek felmerülésétől számított késedelmi kamat erejéig beszámítási kifogást is előterjesztett. Előadása szerint a ...i ... áruház villanyszerelési munkáinak kivitelezését a felperes szakképzetlen munkásokkal végeztette, akik a fémkábelcsatornák felhelyezését, a kábelek elhelyezését, a villanyszerelvények tartószerkezeteinek felszerelését, a villamosszerelvények szerelését, az elosztók telepítését, a főelosztóhoz csatlakoztatását hibásan, illetve hiányosan végezték el. A kivitelezés hibáit, hiányosságait utóbb I. rendű alperes megbízásából a ... Kft. szüntette meg, akinek az I. rendű alperes az elmaradt villanyszerelési munkákért 1.734.798 forintot, a felperes hibás teljesítése miatt szükségessé vált munkákért 1.676.832 forintot fizetett ki. Az I. rendű alperes állította, miután felperes nem rendelkezett megfelelő szakképzettségű munkaerővel, szakértelem hiányában erre irányuló felszólítás esetén sem tudta volna pótolni a hibákat, hiányosságokat.

A felperes vitatta a beszámítási kifogás megalapozottságát. Arra hivatkozott, a munkaterületen egyidejűleg több alvállalkozó végezte a villanyszerelési munkákat az I. rendű alperes utasításai szerint, a beszámítási kifogásban megjelölt munkák elvégzése nem képezte feladatát, azokra az I. rendű alperes nem utasította. Véleménye szerint a beszámítási kifogás azért is alaptalan, mert az I. rendű alperes sem a kivitelezés időtartama alatt, sem azt követően a beszámítási kifogás előterjesztéséig nem kifogásolta a hibás, illetve hiányos teljesítést, és nem szólította fel felperest a hibák kijavítására, a hiányosságok megszüntetésére.

A felek az általuk előadottak bizonyítására tanúk meghallgatását indítványozták. Az I. rendű alperes továbbá úgy nyilatkozott, amennyiben a perben rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok alapján bírói mérlegeléssel nem állapítható meg, hogy a felperessel megkötött szerződések szövege mire irányul, villamosipari szakértő

kirendelését fogja kérni a szerződésekben foglalt elszámolási mód meghatározására, és a munkák felmérésének szükségességére nézve. A 2012. szeptember 3-án megtartott tárgyalásról készült 40. sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyvben foglaltan az I. rendű alperes úgy nyilatkozott, további bizonyítási indítványa nincs.

Az elsőfokú bíróság széles körű tanúbizonyítás lefolytatását követően 2012. december 7-én meghozott 13.G.22.106/2008/44. számú ítéletével az I-II. rendű alpereseket a felperes részére egyetemlegesen 9.502.000 forint és 2007. október 28. napjától a kifizetés napjáig minden késedelemmel érintett naptári félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt mértékű kamata, valamint 1.052.250 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a perbeli vállalkozási szerződésben a vállalkozói díj az alperesi előadás szerinti átalánydíjként került-e meghatározásra, vagy a felek a felperesi előadás szerinti utólagos felmérésen alapuló óradíjas elszámolásban állapodtak meg. A perben meghallgatott tanúk, köztük a perbeli kivitelezési munkák idején az I. rendű alperes ügyvezetőjeként eljáró ... vallomása alapján az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy a szerződések megkötésekor a felek nem határozták meg a felperes által elvégzendő munkák műszaki tartalmát, és a tervek sem álltak a felperes rendelkezésére. Felperes a későbbiekben sem ismerte meg teljes terjedelemben a műszaki tartalmat, a munkaterületen rajta kívül több alvállalkozó végzett villanszerelési munkákat anélkül, hogy számukra a munkaterületet I. rendű alperes elkülönítette volna. A kivitelezés során I. rendű alperes a napi munkafeladatokat határozta meg a felperes részére, a műszaki tartalom ismerete erre korlátozódott. Tekintettel arra, hogy a szerződések megkötésekor a kivitelezési munkák konkrét műszaki tartalma nem volt ismert, az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a vállalkozói díj átalánydíjként nem kerülhetett megállapításra.

E körben az elsőfokú bíróság utalt arra is, a „keretösszeg” meghatározása mellett a szerződések azt is tartalmazták, hogy a felek utólagos felmérés alapján milyen óradíjakkal számolnak el. A felperes által becsatolt, az I. rendű alperes helyszíni szerelésvezetői - ... és ... - által is aláírt óraösszesítők, továbbá a tanúvallomások - így az alperesi szerelésvezetők mellett ... felperesi alkalmazott, ... felperesi alvállalkozó által előadottak - alapján pedig az volt megállapítható, hogy a felek közötti elszámolás úgy történt, hogy felperes munkavállalója a helyszínen az I. rendű alperes megbízottja által is szignált óraösszesítő nyomtatványon naponta rögzítette a munkát végző felperesi munkavállalók adatait, létszámát és a munkavégzés időtartamát, majd a hónap végén az adatokat egyeztetette az I. rendű alperes helyszíni szerelésvezetője által ugyancsak naponta kitöltött óraösszesítő nyomtatványok adataival. Felperes az egyeztetés eredményéhez képest szükség szerint korrigált óraösszesítőket adta át az I. rendű alperesnek, aki a vállalkozói díjat ezen egyeztetett adatok alapján fizette ki részére. Mindezek az elsőfokú bíróság álláspontja szerint azt bizonyítják, hogy a felek szerződéses akarata utólagos felmérésen alapuló óradíjas elszámolásra irányult. Mindezekkel összefüggésben az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak azt az alperesi védekezést, hogy az

óraösszesítőket, valamint az építési naplóbejegyzéseket részéről nem az arra jogosult írta alá, ezért azok nem képezhették az elszámolás alapját. Az elsőfokú bíróság véleménye szerint ... tanúvallomásából megállapítható, hogy ...tól kapott megbízást az óraösszesítőк vezetése, míg ... tanúként ugyancsak úgy nyilatkozott, az óraösszesítő vezetése az ő feladatát képezte. Mindezek mellett azt, hogy az elszámolás az óraösszesítőк alapján történt, az is bizonyítja, hogy az óraösszesítőк alapulvételével készített elszámolás alapján az I. rendű alperes kifizetést teljesített.

A rendelkezésre álló adatok alapján az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak azt az alperesi állítást sem, hogy a szerződések alapján felperesnek az elszámoláshoz az óraösszesítőкön felül az elvégzett munkáról tényleges mennyiségi igazolást is készítenie kellett volna. Kifejtette, a szerződések az elszámoláshoz nem írták elő tételes mennyiségi kimutatás szükségességét, és arról sem rendelkeztek, hogy annak elkészítése melyik fél feladatát képezné. Ezzel szemben a felek közötti elszámolás ténylegesen a munkák tételes mennyiségi felmérése nélkül történt. A felperes tételes mennyiségi kimutatás készítésével kapcsolatos kötelezettségére vonatkozó I. rendű alperesi állítást a ...I Kft.-vel kötött szerződés elszámolására vonatkozóan az I. rendű alperes által csatolt iratok sem támasztották alá. Ugyanakkor a szerződések 15. pontjában foglaltak és a Ptk. vállalkozási szerződésre vonatkozó rendelkezései alapján az elvégzett munkák ellenőrzése és mennyiségi átvétele az I. rendű alperes feladatkörébe tartozott. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint továbbá ... és ... tanúvallomása alapján az is aggálytalanul megállapítható volt, hogy az I. rendű alperessel szóban kötött megállapodás alapján felperes mindkét helyszínen 2007 augusztusáig dolgozott, erre tekintettel pedig az elvégzett munkák szerződés szerint elszámolt ellenértékére megalapozottnak tarthat igényt.

... és ... tanúk vallomásának értékelésével összefüggésben az ítélet indokolása tartalmazza azt is, mindkét tanú tényszerű, egyebekben ... tanúvallomásával teljes mértékben egybehangzó vallomást tett, nem merült fel olyan körülmény, amelyre tekintettel a tanúk elfogultsága megállapítható lett volna, annak ellenére sem, hogy velük szemben az I. rendű alperes munkaügyi pert, illetve büntetőeljárást kezdeményezett.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában rögzítette azt is, azért mellőzte a felek közötti elszámolás módjának megállapításával összefüggésben az I. rendű alperes által indítványozott szakértői bizonyítást, mert nem szakkérdés annak megállapítása, hogy a felek között a kivitelezési munkák elszámolására nézve milyen megállapodás jött létre.

Az I. rendű alperes beszámítási kifogásával összefüggésben az elsőfokú bíróság a Ptk. 305. § (1) és (2) bekezdésére, valamint 306. §-ára utalva kifejtette, az I. rendű alperest terhelte annak bizonyítása, hogy felperes részben hiányosan, részben hibásan végezte el a feladatát képező munkákat. Az I. rendű alperes indítványára e körben meghallgatott ... és ... tanúk vallomása alapján azonban a felperes hiányos, hibás munkavégzése nem volt megállapítható, figyelemmel arra is, hogy a munkaterületeken egyidejűleg több alvállalkozó tevékenykedett, azt pedig az I. rendű alperes sem tudta pontosan, részletesen megjelölni, hogy ténylegesen ilyen munkák elvégzése képezte a felperes feladatát. Ugyanakkor ... és ... tanúk

vallomása alapján az volt megállapítható, hogy a felperes megfelelően végezte a szerelési munkákat, az I. rendű alperes részéről kifogás nem érkezett. Ezzel szemben a Ptk. rendelkezéseire figyelemmel az I. rendű alperesnek haladéktalanul jeleznie kellett volna, ha hibás teljesítést észlel, és fel kellett volna szólítani a felperest a hibák, hiányosságok kiküszöbölésére. E körben nem fogadható el az az alperesi érvelés, hogy a szükséges szakértelem hiányában a felperes nem lett volna képes a hibák, hiányosságok megszüntetésére. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a beszámítási kifogást a hibás teljesítés tényének bizonyítottságának hiányában megalapozatlannak találta.

Az alperesek egyetemleges helytállási kötelezettségére nézve az elsőfokú bíróság a Gt. 85. § (1), (3) és (4) bekezdésében, továbbá 86. § (1) bekezdésében foglaltakra utalva kifejtette, a II. rendű alperes kiválással jött létre az I. rendű alperesi társaságból, a kiválás a szétválás egyik módja, ezért arra a szétválásra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket kell irányadónak tekinteni. A szétválási szerződés a felperes és az I. rendű alperes közötti jelen perre utalva úgy rendelkezett, I. rendű alperes a perben esetlegesen befolyó bevételek vonatkozásában kizárólagos jogutód, ugyanakkor a perből (illetve az annak alapjául szolgáló jogviszonyból) származó esetleges kötelezettségekről a szétválási szerződésben a felek nem rendelkeztek. Ebből következően a Gt. 85. §-ában foglaltak alapján a perbeli jogviszonyból eredő kötelezettségek az I. rendű és a II. rendű alperest egyetemlegesen terhelik a felperessel szemben. Az elsőfokú bíróság ezért az alpereseket egyetemlegesen marasztalta a kereseti kérelem szerinti vállalkozói díj és járulécai megfizetésére. A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett az elsőfokú bíróság, a felperes jogi képviselőjének ügyvédi munkadíját a 32/2003. (VIII. 24.) IM rendelet 3. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével állapította meg.

Az ítélettel szemben az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan - az általuk indítványozott szakértői bizonyítás mellőzésére hivatkozással - az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra, és újabb határozat hozatalára utasítását kérték. A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság megalapozatlan ítéletet hozott, mert a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem teljes körűen értékelte, figyelmen kívül hagyta a fontos, szakmai körülményekre vonatkozó alperesi előadásokat, továbbá nem rendelt ki szakértőt a felmerült szakkérdések tisztázására.

Az alperesek sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget a perbeli szerződésekben meghatározott keretösszegnek, annak tartalmát, „a keret fogalmát” nem tisztázta, valamint teljes mértékben figyelmen kívül hagyta azt, hogy a keretösszeg túllépésére a szerződések nem biztosítottak lehetőséget, a vállalkozói díjat felperesnek mint vállalkozónak a keretösszeg keretei között kellett kikalkulálnia. E körben ismételten utaltak arra, hogy az I. rendű alperes sem léphette túl az ... Rt.-vel mint megrendelővel azonos feltételek mellett a perbeli munkákra kötött vállalkozási szerződésben meghatározott díjat.

Az alperesek továbbra is állították, a perbeli vállalkozási szerződésekben a felek nem óradíjas elszámolásban állapodtak meg, hanem abban, hogy az elvégzett

munkák havonta, utólag tételes mennyiségi felmérés alapján kerülnek elszámolásra, a havi elszámoláshoz felperes tételes teljesítmény felmérést készít, ez képezi a szakági normaidők alkalmazásával történő elszámolás alapját. A felperes tételes mennyiségi elszámolási kötelezettsége alperesek véleménye szerint a szerződések 7. pontjában foglaltakon felül az első fokú eljárás során az I. rendű alperes által részletesen ismertetett építőipari szakmai gyakorlatból, valamint a vállalkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő építési naplóvezetési kötelezettségéből is következik. Az elsőfokú bíróság a szerződéses rendelkezések téves értelmezésével helyezkedett arra az álláspontra, hogy a felek óradíjas elszámolásban állapodtak meg, amelynek alapját az óraösszesítők képezték. Az I. rendű alperes ezzel szemben az első fokú eljárás során bizonyította, hogy a perbeli munkaterületeken a villanszerelési munkákra más alvállalkozóival is teljesítmény alapú elszámolást alkalmazott, valamint azt is, hogy többször kifogásolta a felperesi teljesítmény felmérés hiányát.

Az alperesek véleménye szerint a 28. sorszám alatti beadványukban előterjesztett bizonyítási indítványukra tekintettel az elsőfokú bíróság nem mellőzhette volna szakértő kirendelését annak tisztázására, hogy a felek közötti elszámolás történhetett-e csak munkaóra alapon, vagy az csak teljesítmény alapon volt lehetséges.

Az alperesek kifogásolták azt is, hogy az elsőfokú bíróság anélkül találta megalapozottnak a felperes kereseti kérelem szerinti többlet vállalkozói díjkövetelését, hogy felperes az alperesek által szükségesnek tartott tételes kimutatásokkal, mennyiségi felmérésekkel bizonyította volna, mely területeken, mikor végzett munkák képezik követelése alapját. A felperesi vállalkozói díjkövetelés bizonyítására a felperes által csatolt, mindkét munkaterületre vonatkozó, néhol pontatlan táblázatok mennyiségi felmérés nélkül nem alkalmasak, amint azt alperesek az első fokú eljárás során is jelezték.

A fellebbezés szerint ugyancsak tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az I. rendű alperes beszámítási kifogását megalapozatlannak találta. Az alperesek nem vitatták, hogy ... tanúvallomása alapján nem volt megállapítható, hogy a tanú a korábban a felperes feladatát képező munkákat végezte el. Ugyanakkor sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság a felperes vállalkozói díjkövetelését annak ellenére megalapozottnak találta, hogy felperes nem bizonyította a Ptk. 389. §-a szerinti szolgáltatás nyújtását, míg a beszámítási kifogás alapjául szolgáló tények bizonyítatlanságát az I. rendű alperes terhére értékelte.

Az alperesek továbbra is vitatták, hogy a perbeli szerződésekből eredő kötelezettségekért egyetemlegesen tartoznának helytállni, e körben megismételték az első fokú eljárásban tett előadásait. Állították, ... és ... tanúvallomása bizonyítékként nem értékelhető, figyelemmel arra, hogy velük szemben az I. rendű alperes munkaügyi pert, illetve büntetőeljárást kezdeményezett, ezért érdektelennek a tanúk nem tekinthetők.

Az alperesek véleménye szerint tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor a felperest teljes egészében pernyertesnek tekintette, és ennek megfelelően rendelkezett a perköltség viseléséről, tekintettel arra, a felperes eredetileg 17.093.090 forint megfizetésére irányuló követelést érvényesített a perben, és csak utóbb szállította le keresetét 9.502.229 forintra. Az alperesek véleménye szerint

továbbá a pertárgyérték alapulvételével a felperesnek járó munkadíj összege ténylegesen 448.923 forint lenne, szemben az elsőfokú bíróság által megállapított 1.052.250 forinttal.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokaira tekintettel. A fellebbezési ellenkérelem szerint az elsőfokú bíróság széles körű bizonyítás lefolytatását követően megfelelően tisztázta a szerződéskötés körülményeit, amelyet megfelelően értékelve a szerződéses rendelkezések helytálló értelmezésével állapította meg azt, hogy a perbeli vállalkozási szerződésekben a felek óradíjas elszámolásban állapodtak meg, a szerződésekben meghatározott keretösszeg fix összegként nem értelmezhető, figyelemmel arra, hogy a szerződéskötéskor felperes a teljesítendő munkák tényleges műszaki tartalmát nem ismerte. A felperes hangsúlyozta, a perbeli vállalkozási szerződések elszámolásra vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése körében nincs jogi jelentősége annak, hogy az I. rendű alperes és az ... Rt. között ugyanezekre a munkákra milyen tartalmú vállalkozási szerződés jött létre. A rendelkezésre álló adatok alapján nem kétséges, hogy a felek közötti elszámolás a munkaóra kimutatások alapján készült, egyebekben pedig nem szakkérdés annak megállapítása, hogy a vállalkozási szerződésekben a felek milyen elszámolási módban állapodtak meg.

A felperes véleménye szerint kereseti követelése összecszerűségét alátámasztó okiratok, óranyilvántartók, elszámolások az első fokú eljárás során becsatolásra kerültek. Megalapozatlanul állítják az alperesek fellebbezésükben, hogy a táblázatok mindkét területre vonatkoztak, illetve néhol pontatlanok. A becsatolt óranyilvántartók és elszámolások alapján egyértelműen megállapítható ugyanis, hogy melyik hónapban, mekkora létszámmal, mely munkaterületeken végzett munkát a felperes. Nem tévedett az elsőfokú bíróság akkor sem, amikor az I. rendű alperes beszámítási kifogását megalapozatlannak találta, és az alpereseket egyetemlegesen marasztalta.

A felperes végül utalt arra is, a per 2012. szeptember 3-i tárgyalásáról készült 40. sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyvbe foglaltan az I. rendű alperes úgy nyilatkozott, nincs további bizonyítási indítványa, amely kijelentése tartalmilag akként értékelhető, hogy a szakértő kirendelésére tett korábbi indítványát nem tartotta fenn.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és helytálló jogi következtetéssel marasztalta az alpereseket egyetemlegesen a kereset szerint.

Az alperesi fellebbezés érdemben az elsőfokú bíróság bizonyítékok értékelésén alapuló mérlegeléssel megállapított tényállását, ezen belül a felperes 2007. május 31-i időpontot követő munkateljesítményét, és a felek közötti elszámolásra vonatkozó szerződéses rendelkezés értelmezését vitatta és erre alapítva kérte elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását. Emellett

másodsorban az általa indítványozott szakértői bizonyítás mellőzését kifogásolva hivatkozott az ítélet megalapozatlanságára és a szakértői bizonyítás felvétele érdekében az első fokú eljárás megismétlésének szükségességére.

A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezés alapján nem látott alapot az elsőfokú bíróság okszerű mérlegelésen alapuló döntésének felülmérlegelésére.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a perbeli vállalkozási szerződésekben megjelölt keretösszegnek nem tulajdonított az alperesi fellebbezésben hivatkozott jelentőséget, az e körben elfoglalt álláspontja megfelel a BDT 2010.2198 számú döntésben is megmutatkozó egységes bírói gyakorlatnak, amely szerint amennyiben a vállalkozói díj meghatározása körében a felek utólagos tételes elszámolásban állapodnak meg, a szerződésben esetlegesen egy összegben rögzített vállalkozói díj csak előírányzott, tervezett, tájékoztató irányárnak tekintendő, a vállalkozó azonban a szerződés szerinti tételes felmérés során megállapított teljesítménye ellenértékére igényt tarthat. A perbeli esetben az nem volt vitás a felek között, és a szerződés rendelkezéseiből is egyértelműen megállapítható, hogy a felek a vállalkozói díjat utólagos, tételes felmérésre utalással határozták meg, ezért a kifejtettekre figyelemmel a szerződésben rögzített keretösszeg túllépésének kizártságára vonatkozó alperesi hivatkozás megalapozatlan.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint egyebekben önmagában a szerződésben megjelölt keretösszeg nagyságára hivatkozással az alperes azért sem mentesülhet a keretösszeget meghaladó fizetési kötelezettség teljesítése alól, mert eltérő szerződéses rendelkezés hiányában díjfizetésre kötelezettként annak figyelemmel kísérése is az alperes érdekkörébe tartozott, hogy ne adjon a keretösszeget meghaladó munkavégzésre irányuló megrendelést, ebből következően amennyiben ezen kötelezettségét nem teljesíti, a Ptk. 201. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel sem tagadhatja meg a keretösszeget meghaladó ellenérték kifizetését.

A vállalkozási szerződések és a perben becsatolt egyéb okiratok, valamint a tanúvallomások alapján azt is helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felek utólagos felmérésen alapuló óradíj elszámolású vállalkozási szerződéseket kötöttek, amelyek alapján a felperest az I. rendű alperessel szemben nem terhelte tételes mennyiségi kimutatás készítésének kötelezettsége az általa elvégzett munkamennyiségről, az elvégzett munkák ellenőrzése és mennyiségi átvétele az I. rendű alperes feladatkörébe tartozott. Ezt támasztja alá a 2009. május 31-ig határozott időre megkötött vállalkozási szerződések alapján a felperes által 2009. május 31-ig végzett munkák elszámolása során a felek által követett gyakorlat, amit az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok Pp. 206. §-a szerinti együttes értékelés alapján helytállóan állapított meg. Azt pedig az alperesek sem vitatták, hogy a 2009. május 31-ét követő felperesi munkavégzésre is a szerződésekben rögzített elszámolási mód volt irányadó.

A felek közötti elszámolás alapját képező óraösszesítők mellett a tényleges munkateljesítményre vonatkozó tételes felmérés elkészítését az I. rendű alperes első ízben csak 2007. augusztus 8-án kelt levelében igényelte, azt követően, hogy a

május 31-ig teljesített felperesi szolgáltatások tekintetében az óraösszesítőkön alapuló teljesítésigazolások kiadása és a számlák kiállítása is megtörtént, illetve, hogy felperes a 2009. május 31-ét követő alperesi megrendelések alapján június és július hónapokban már munkát végzett, amelynek elszámolásához a felek korábbi gyakorlata szerinti óraösszesítő lapokat állította ki, tételes mennyiségi felmérést azonban a munkákról nem készített.

A rendelkezésre álló adatok alapján azt is helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy ..., illetve ... jogosult volt az I. rendű alperes képviselőjében az óraösszesítő vezetése, továbbá e körben a Fővárosi Ítéltábla a ... és ... tanúvallomásának értékelésével összefüggésben is maradéktalanul egyetért az első fokú ítélet indokolásában foglaltakkal.

A perbeli vállalkozói szerződések vállalkozói díjra, a vállalkozói díj elszámolására vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése körében nincs relevanciája annak, hogy az e szerződések tárgyát is képező villanyszerelési munkák elvégzésére az I. rendű alperes milyen tartalmú vállalkozási szerződést kötött az ... Zrt.-vel. A peres felek közötti vállalkozási szerződések ugyanis nem tartalmaztak utalást az I. rendű alperes és az ... Zrt. közötti szerződés vállalkozói díjra vonatkozó rendelkezéseire, továbbá a perben arra nézve sem áll rendelkezésre adat, hogy a perbeli vállalkozási szerződések megkötése időpontjában felperesnek tudomása lett volna az ... Zrt. és az I. rendű alperes közötti vállalkozási szerződés tartalmáról. Az pedig az I. rendű alperes üzleti döntése volt, hogy az általa elvállalt villanyszerelési munkák teljesítéséhez az alvállalkozók közreműködését milyen tartalmú vállalkozási szerződések alapján veszi igénybe.

Az I. rendű alperes 2011. augusztus 5-én előterjesztett, 28. sorszám alatt iktatott előkészítő iratában akként terjesztette elő a szakértő kirendelésére irányuló indítványát, hogy amennyiben a beadványában leírtak nem tennék nyilvánvalóvá az elszámolás módját, úgy szakértő kirendelését kéri, a szakértő az átadott tervek, alperes mennyiségi igazolásai és a megrendelő ... Zrt.-vel kötött szerződés alapján nyilatkozni tud annak tárgyában, hogy az elszámolás teljesítményalapon, vagy csak munkaóra kimutatás alapján történhetett. Ezt követően 2012. február 16-án 35. sorszám alatt előterjesztett bizonyítási indítvány megjelölésű beadványában I. rendű alperes úgy nyilatkozott, hogy amennyiben a felek nyilatkozataiból és bírói mérlegelésen keresztül nem határozható meg, hogy a szerződés szövege mire irányul, akkor villamosipari szakértő kirendelését „fogja kérni” a szerződésben foglalt elszámolási mód meghatározására, és a villanyszerelés körében a felmérések szükségességének létrejöttére. Ezen alperesi beadványok tartalmuk szerint a perbeli vállalkozási szerződések utólagos tételes elszámolásra vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése körében indítványozták igazságügyi szakértő bevezetését a perbe. A szerződés értelmezése - az elszámolásra vonatkozó rendelkezéseket is ide értve - azonban olyan jogkérdés, amelynek vizsgálata nem igényelt a Pp. 177. § (1) bekezdése szerinti különleges szakértelmet, így e körben szakértői bizonyítás elrendelésének nincs helye. Nem tévedett ezért az elsőfokú

bíróság, amikor a szakértői bizonyításra irányuló alperesi indítvány teljesítését mellőzte.

Felperes az első fokú eljárás során előbb fénymásolatban, majd eredetiben is teljes körűen csatolta azokat az okiratokat, órányilvántartó lapokat, amelyek igazolták a 2009. május 31-ét követően az ...i filmstúdió és a ...i ... áruház építésénél történt villanszerelési munkák óradíjas elszámolásához szükséges adatokat. Ezen okiratok alapján a per tárgyát képező többlet vállalkozói díjkövetelés megalapozottsága megállapítható volt, az alperesek ezért fellebbezésükben az összepszerűség vonatkozásában is tévesen állítják az ítélet megalapozatlanságát.

Az I. rendű alperes a felperes hibás teljesítésére hivatkozással előterjesztett beszámítási kifogása alapjául előadott tényeket az elsőfokú bíróság felhívása ellenére sem bizonyította, nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor a beszámítási kifogást bizonyítottság hiányában megalapozatlannak találta.

A perbeli vállalkozási szerződésekből eredően a felperessel szemben fennálló vállalkozói díjfizetési kötelezettség tekintetében az alpereseket egyetemlegesen terhelő helytállási kötelezettségre nézve is helytálló, a Gt. 85. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelő álláspontra helyezkedett az elsőfokú bíróság, az ítélete indokolásában kifejtettekkel az ítéltábla maradéktalanul egyetért, annak megismétlését nem tartja szükségesnek.

A felperes 2008. április 17-én előterjesztett keresetében az I. rendű alperest vállalkozói díj címén 7.482.065 forint és a késedelmi kamatok megfizetésére kérte kötelezni, majd a II. rendű alperesre történt kiterjesztését követően keresete összepszerűségét 2012. augusztus 1-jén 39. sorszám alatt előterjesztett beadványában akként módosította, hogy a marasztalási összeget 7.482.065 forint + áfában jelölte meg figyelemmel arra, hogy a vállalkozói díj után áfafizetési kötelezettsége akkor is fennáll, ha az alperesek nem számla, hanem jogerős ítélet alapján tesznek eleget vállalkozói díjfizetési kötelezettségüknek. Megalapozatlanul hivatkoznak ezért az alperesek fellebbezésükben arra is, hogy az eredetileg 17.093.090 forint és járulékai megfizetésére irányuló kereseti kérelmét a felperes utóbb szállította le 9.502.229 forintra, ezért nem tekinthető teljes mértékben pernyertesnek.

A 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése alapján a (2) bekezdés a) pontjában foglaltakra figyelemmel a pertárgyérték 5 %-ának megfelelő ügyvédi munkadíj áfa nélküli összege 475.000 forint, míg áfával együtt 603.250 forint. Az így megállapított ügyvédi munkadíj bruttó összegéhez hozzáadva a felperes által lerótt 449.000 forint kereseti illetéket az elsőfokú bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pereszes alperest helytállóan kötelezte a felperes részére 1.052.250 forint első fokú perköltség megfizetésére. Az alperesek fellebbezése ily módon a perköltség vonatkozásában sem vezetett eredményre.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján alpereseket egyetemlegesen kötelezte a felperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2014. április 29.

Dr. Tibold Ágnes s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.,
s.k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr.

bíró